

www.kotobarabia.com

# المنظومة النحوية

المنسوبة إلى الخليل بن أحمد الفراهيدي

أحمد عفيفي



www.kotobarabia.com



# المنظومة النحوية

الخليل بن أحمد الفراهيدي

دراسة وتحقيق

أحمد عفيفي

-

- -

# فہرست

- ..... :

- ..... :

- .....

- .....

- .....

.

سفيان الثوري

•

•

•

- -

.

"

"

.

.

.

.

- -

-

-

-

-

.

.

- -

- -

- -



أحمد كشك

مكتبة

:

- -

-

-

.

( )

-

.

-

( )

\_\_\_\_\_

"

"

( )

.

-

-

" "

" "

" "

.

- -

"

"

"

"

.

· · · · ·

.

- -

( )

"

"

-

-

.

-

-

.

.

: :

. :

:

-

.

.

-

.

-

:

.

.

- -

وما توفيقي إلا بالله العلي العظيم،

أحمد عفيفي



# القسم الأول

## الدراسة

•

•

•

•

••

-

.

.

-

-

- -

.

.

" : ( )

"

---

./ /

( )

- -

:

" (\*)

:

"

"

.

( )"

---

\*

( )

- -

)

)

(

(

.()

"

()"

---

/

()

()

- -

( )

)

( )

(

( )

( )

( )

-

.

-

" : ( )

..

( )

..

/

\_\_\_\_\_

( )

.

/

/

/

.

.

( )

-

-

.

."

()

()

\_\_\_\_\_

/ ()

. /

. / ()

/ .

." " . /

":

: ( )

."

. ( )

: ( )

- -

.

---

"

"

.

-

-



: ( )

( )

---

/ / ( )

. / ( ) ( )

- -

•

-

"

:

( )"

" : ( )

" :

"

" :

( )"



( )

( )

( )

( )

- -

( )

( )

.

.

.

.

---

. - /

( )

- -

”：

（）”

---

（）

- -

( )

” :

:

:

:

( )		( )
-----	--	-----

---

. / ( )

: ( )

. : ( )

.  
.  
" : ( )  
:

--	--	--

:

--	--	--

.

---

. / ( )  
- -

”：( )

.

”

—

—

.

：

---

.

”

”：

( )

— —

:

:

:



( )

: " :

"

" . ( )

:

--	--	--

---

/ : ( )

. / ( )

. / ( )

- -

:

--	--	--

"

"

"

"

.

()

:( )

--	--	--

\_\_\_\_\_

. /

()

- -

·  
" . ( )  
·

·  
" .  
·

·  
:

·  
\_\_\_\_\_  
· / ( )

·  
- -

)

:(

( )		
-----	--	--

---

"

"

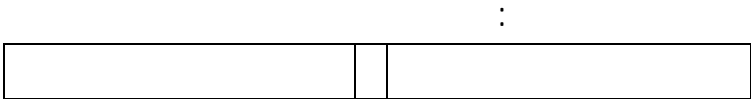
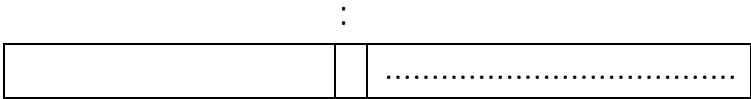
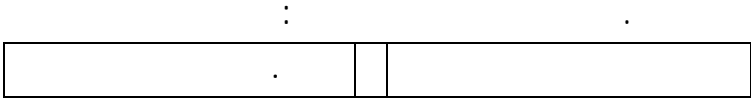
( )

- -

" . ( )  
.

السلامة  
والصحة  
والبيئة

"  
.



\_\_\_\_\_ ( )  
./

- -

.

:( )

--	--	--

:( )

--	--	--

:( )

---

. / / ( )

. / ( )

. ( )

- -

" :

:

:

:

:

:

:

()"

:

()

()

" :

:

"

---

. / ()

. / ()

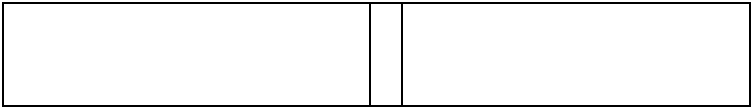
. / ()

( )

:

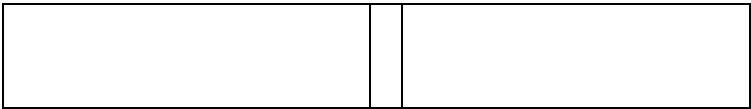


:



( )

:



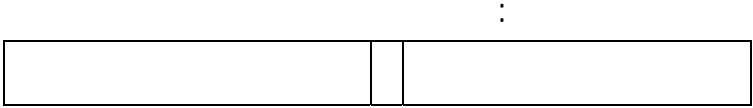
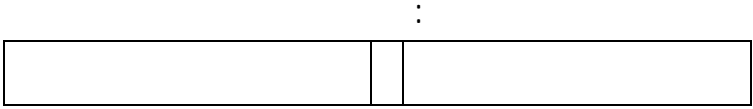
\_\_\_\_\_

( )

( )

- -





•  
•

•  
•

-

"

"

•  
•

--	--	--

.

•  
•

--	--	--

- -

:

--	--	--

:

--	--	--

.

:

.

.

.

- -

•

-

( )"

" ( )"

"

( )

.

:

.

\_\_\_\_\_

( )

.

.

.

..

( )

.

.

( )

-

-

:

:

()

.  
()

:

.

-

.

-

---

.

()

()

-

-

:

-

(.)

---

-

( )

- -

;

-

.

.

- -



:

:

()

()

" : ()

"

---

()

()

()

- -

“ ”

( ) :

“.( )  
.”

“

.

---

( )

- -



.

.

.

.

.

. . .

.

( )

" "

---

( )

.( - )

.( )

/

.

- -

“( )”

”

( )

.

.

.

:


( )

( )

( )

( )

..

”

”

: ( )

( )

-

-

-

" "

:

.....

.....

.

:

- -





·  
" ( )

:

"

:

( )

·

" ( )

"

-

-

( )

·

---

· / ( )

· / ( )

· / ( )

· / / ( )

- -

.

" . ( )  
.

:

.

"

.

"

"

---

. /

( )

- -



:

( )

" :

"

”

”

”

”

.

:

.

”

”

”、( )

( )”

”

:

---

”

”

( )

.

.

( )

-

-

()

()

."

.

---

" " ()

" " " " ()

.

- -

:

.( )

:

-

-

"

"

.

-

.

"

"

-

-

“ ”

“ :

...

“

”

”

( )

” : ( )

”

.

—

:

—

—

—

.

\_\_\_\_\_

.

(

—

—



-

.

-

" " " "

.

:

( )" "

:

" :

\_\_\_\_\_

( )

-

- -

:

( )

:

" :

:

.

---

./ /

( )

- -

:

-

:

:

-

.

-

-

:

-

.

.

.

-

( )

.

-

-



:

.

- -

.

-

-

.

-

-

-

:

:

.

-

-

:

.

- -



•  
•

- - ()

()

:

---

. / ()

. ()

- -

" "

.

- -

:

.

( )

.

- -

.

" " " "

.

- -

∴

“ ”

∴

∴()

∴

-

∴

-

“

”

∴

.( )

( - )

\_\_\_\_\_

. -

( )

-

-

: ( ) ( ) : "

: "

. " : " "

( )

. : " ( ) . "

"

\_\_\_\_\_  
.( ) / ( )

. .. - - - - ( )  
( )  
( )

- -

:

( ) ( )

":

.

:

.

" "

" "

"

.

( )

( )

:

:

":

"

.

" "

.

---

. ( )

. ( )

“ ”

“ ” ( )

:

“

.....

:

—

—

:

:

\_\_\_\_\_

( )

—

—



“ ”

—

—

( )

( )

“ .( ) ” ”

:

( )

.”

---

( )

( )

—

—

“ ”

.

.

( )

—  
“ ”

—  
“ : ”

“( ) ”

“ ”

“ ”  
.

---

( )

— —

( )

" :

:

( )" ..

---

( )

( )

- -

( )

( )

( )

:( )

( )

( )" "

:( )

---

. / ( )

. / " " ( )

. ( )

☺ : ( )  
☺ ( )

“ ”

“ ” “ ”

:

( ) ..  
☺ ( ) ☺ :

---

. ( )

. ( )

- -

"

"

:( )

( )

( )

)

( )

.(

( )

" :( )

" "

" "

---

( )

( )

( )

- -  
.

" "

( ) ( )

( )

( )

( )

..

. ( )

-( )

-

( )

.

---

.

( )

- -

( )

":( )

:

":( )

.

( )

":

":

:

(

":

( )

.

":( )

":( ) ( )

":

":

\_\_\_\_\_

.

( )

.

( )

.

( )

.

( )

.

( )



" " ( ) : .  
 " " ( ) :  
 " " " " " "  
 ( ) " "  
 ( )  
 : " : ( )  
 : ( ) ( ) ( ) ( )  
 ( ) ( )  
 . ( ) ( )

---

. ( )  
 . ( )  
 . ( )  
 . ( )  
 . ( )

)

( -

( )

( )

:

— ( ) " "

—

" :

;( )

"

. /

---

/ ( )

. ( )

- -

( )

( )

" " " :

:

- - " : ( )

: ..

( )

. . "

.

.

:

. /

---

( )

- -

. " " -  
" " -  
.-

" " " " . " "

. : ( ) " : :

. ( ) : ( ) " " :

. : " : ( ) :

---

. ( )  
 ( )  
 . ( )

“ ” “ ”

“ : ( )

:

“ ”

:

“ ”

:

“ ”

:

( “ ” ) :  
( ) ( )

: ( )

“ ”

“ ”

---

“ ” / ( )

“ ” ( )

"

" : ( )

" : (

) ( )

:

"

" : ( )

( )

( )

.

.

"

:

: ( ) ( )

---

.

( )

.

( )

/

( )

.

( )

- -

.

:

" : ( )

:

:

:

.

.

.

"  
.

. ( ) ( )

---

/

/

( )

( )

( )

- -

( )

"

:( )

.

.

:

( )

"

"

"

"

..

---

. / ( )

( )

"

" "

" "

"

-

-



“ ( )

” ”

”

( )

( )

” ”

---

( )

( )

( )

:

" "

" " ( )

" "

:" " ( )

---

( )

"

( )

"

( )

- -

( )

( )

.

-

-

( )

... " :

( )

( )

( )

.

( )

:

( )

( )

( )

---

( )

.

( )

.

./ /

( )

- -

"

-

"\_ ()

:

"

( )

( )

---

( )

-

-

-

-

-

( )

( )

"

" ... ( )

( )

( )

: ( ) ( ) ( )

---

( )

.( )

. - ( )

. ( )

. / ( )

( )

. ( )

- -

- 

 - 





 - 



( )

---

/ / ( )

/

( ) ( ) ( )

- -

:( )

"

"

:

.

( )

": ( )

:

(

)

:

:

.

---

.

( )

/

( )

.

-

-

"

( )

.

" . ( )

"

( )

.

---

( )

- -



:

( )

( )

" : ( )

:

"

( )

: " :

.

( )"

---

..

( )

. / ( )

. ( )

( ) ( )

:

"

"

.

- -

( )

" : ( )

"

( )

: ( )

..

..

---

( )

( )

- -

( )

( )

:( )

( )

( )

)

( )

(

.( ) (

)

---

.

( )

. /

( )

.

( )

.

( )

- -

( )

( )



( )

) ( )

" : ( )

" ( )

(

( )

" : ( )

:

( )

( )

"

-

-

.

---

.

( )

. /

( )

.

( )

-

-

:

( )

()

:( )

:( )

:( )

---

.

()

.

()

.

()

.

()

- -

" : ( )

:

:( )

.

." .. ( ) ( )

" : ( ) ( )  
):

---

) / ( ) / ( ) ( ) ( ) ( )  
( ) ( ) ( ) ( )  
/ ( )

" "

" "

:" "

." :

" :

.)

":( )

" :

-

---

" "

( )

./

.

( )

- -

( )

( )

( )

( )

( )

.

"  
.

---

( )

- -



" : ( )

( )

." ( )

( )

.

:

( )

( )

" : ( )

:

( )

:

"

( - - )

\_\_\_\_\_

. ( )

. ( )

. / ( )

- -

" : ( )

( )

...

.

"

.

" : ( )

"

:

" : ( )

"

.

---

( ) / ( )

. / ( )

. ( )

( )

:( )

( )

":( )

:

( )

( )

"

.( ) ( )

---

( )

( )

/

( )

:

( )

/

( )

( )

( )

( ) ( )

( )

( )

) :

( )

. ( ) ( )

---

. / ( )

. - ( )

- -

:

( )

()

:( )

( )

:( )

:

"

:

:

:

---

( )

( )

( )

"

. ( )

( )

( )

( )

.. ( )

( )

( )

( )

( )

.

.( )

---

/ ( )

( ) ( ) ( ) ( )

. ( )

. ( )

:

( )

-

:( )

: "

: " :

"

( )

:( ) ( )

---

( )

( )

( )

( )

- -

:

: ( )

( )

)

"

"

(

<sup>( )</sup>( )

( )

( )

( )



( )

.

/ ( )

: ( )

.

. ( )



“.”( )

( )

:

”

.( )

---

. / ( )

. ( )

. / ( )

- -

:

( )

:( )

:( )

( )

" :( )

...: ...

."

:

.

---

. - ( )

. ( )

.( ) / ( )

- -

( )

!

" : ( )

.. :

"

.

)

( ) ( ) (

( ) :

( )

( )

.

:

( )

---

.( ) / ( )

. ( )

. ( )

" ( )

:

:

:

:( )



:( )



( )

( )

( )

( )

/

/

.

/

/

"

"

.

-

-

( )

.

:

:

( )

- ) :

( -

"

:

" : ( )

---

.

( )

.

( )

- -

: ( )

" :

( )"

):

(

)

(

)

(

)

(

)

(

)

(

---

( )

/

/

( )

.

/

/

-

-

)

( ) (

. ( ) ( )

-

-

( )

:

( )

( )

) ( )

( )

( )

( )

(

( )

. ( )

( )

\_\_\_\_\_

. / ( )

- -

-

-

:

$$\begin{array}{r}
 - \quad ( ) ( \quad ) \quad ( ) ( \quad ) \\
 \quad ( ) ( \quad ) \quad ( ) \quad ( ) \\
 ( ) \quad ( ) ( \quad ) \quad ( ) ( \quad - \quad ) \\
 \cdot ( ) ( \quad ) \quad ( ) ( \quad ) \quad ( ) \quad ( )
 \end{array}$$

---

- ( )
- ( )
- ( )
- ( )
- ( )
- ( )
- ( )
- ( )
- ( )
- ( )

- -



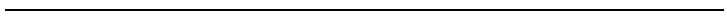
( ) ( ) ( )  
 ( )  
 ( ) - - ( ) ( - )  
 ( ) ( ) ( ) ( - )  
 ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

. ( )  
 . ( )  
 . ( )  
 . ( )  
 . ( )  
 . ( )  
 . ( )  
 . . . . ( )  
 . . . . ( )  
 . ( )  
 . ( )  
 . ( )



. ( ) ( ) ( ) ( )

:



- ( )
- ( )
- ( )
- ( )
- ( )
- ( )
- ( )

" . ( )  
:

( )

"

.

---

( )

- -

"

" "

()"

( ) ( )

( )

( )

( )

( )

. ..

---

.

( )

. /

( )

. /

( )

. /

( )

- -

( )

"

" ..

"

( )" "

.

---

./ /

( )

( )

- -

()

.

" "

()

:

" :

---

()

()

- -

-

-

"

.

.

-

-



)

. ( )<sup>u</sup>

---

( )

- -

•

•

.

:

:

-

-

-

-

..

:

.

( )

( )

-

-

( )

. ..

:

.

.

- -

“ ”

: ( )

.

: ( )

-

-

.

---

. / ( )

. / ( )

- -

( )

( )

· :

· ·

·

---

· / ( )

- -

”：

：

—

— ” ”

—

—

( )：

” ”

. ... ( ) ( ) ( )

.

— —

( )

( )

( )

"

"

" ( )

"

.

---

( )

/

( )

.

( )

/

( )

- -

( )

“ ”

( )

:

---

( )

/

/

( )

- -



: ( ) :

"

"

( )

:

:

:( )

---

/ ( )

/

/ ( )

/

- -



( )

— ”

”

( )

—

.

:

---

/ / ( )

. / / ( )

— —

( ) -

( )

-

-

.

.

---

/ ( )

/

.

:

/ ( )

-

-

" ( ) ( )

"

)

( ) (

.

:

---

( )

-

.

/ ( )

- -

" : ( )

" .

.

---

( )

- -

( )

" :

( )

"

:

-

( )

)

. ..

---

( )

( )

( )

- -

) ( ( ( )

.

---

/ ( )

- -



( )



" :

: ( )

:

( ) :

:



.

( )

.

"

"

.

.

( )

-

( )

-

-

( )

"

"

( )" "

!!!

" ( )

"

"

( )" "

---

/

( )

:

:

.(...

):

."

.

/

( )

.

/

( )

.

/

( )

-

-

( )

:( )

:

:

---

/ / ( )

( )

- -

" ...

" .

"

.

—

—

.

—

.

—

.

"

—

—

( )"

-

-

.

:

)

(

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

---

. /

/

( )

.

( )

.

( )

.

( )

- -

) ( )

(

!!

( ) ( ) .  
( ) ( ) ( )  
( ) )  
( ..

---

( )  
- -

:( )

-	
- -	
-	
- -	
-	
- -	

( )

( )

- -





- - - -	
-	
( )	
-	
-	
-	
-	
-	
-	



- -	
- -	
- - - -	
-	
-	

•  
•

:

:

-

-

-

( )

( )

- -

∴

∴

∴

∴

“ ”

“ ”

":

"

):

(

()

"

.(

):

( )

-

-

:

---

. / ()

- -

- -  
..... - -  
:

:

) ( )  
:  
(

.. ..

.

- -



:

:

:

:

( ) :

:( )

---

( )

- -

.

:

()

()

:

:( )

---

( )

( )

- -

.

-

-

:

.

-

-

:

:

— —

:

:

.

:

— :

— —

:

— —

：

“ ” -

：“ ”

”

” ”

( )

：

( )

( )

( ) ( )

\_\_\_\_\_

( )

( )

( )

- -

( )

: ( )

( ) " : ( )  
( ) :

"

"

"

" ( )

:

:

---

.	/	/	( )
		.	/ ( )
		.	/ ( )
	.		( )
		.	/ ( )

”

:

:

( )

—

—

:

” ( )

—

—

”

( )

” :

---

. / ( )

. / ( )

— —

( " " "

( )

.

( )

:( )

"

" :( )

"

"

.

---

. / ( )

. / ( )

- -



( )

( )

( )

( ) : " "

:

.

: .

: .

( )

:

---

( )

( )

- -

"

( )

"

":

. ( )

( )

. ( )

.

:

( )

( )

( )

( )

\_\_\_\_\_

. / ( )

- -

" : ( ) ( )

"

.

( )

( )

:

:

( )

( )

:

" : ( )

"

.

---

. / ( )

. / ( )

. ( )

- -

:

":

()"

"

"

( )

( )

.

:

( )

( )

:

"()":

.

"

"

"

"

"

.

---

. / ()

. / ()

( )

)

(

.

:( )

":

( )

."

( )

( )

( )

( )

---

( )

/

( )

:

( )

/

.

- -

( )

:

“( )”

:

( ) ( ) ( )

( ) -

-

( )

“( )”

”

---

. / (

. / (

. (

- -

: " .( )

...

" ( ) "

" ...

" ( ) :

" :

( )

" .( )

: :



. ( )

. ( )

. ( )

. / ( )

“  
.”  
( ) ; “ ”

∴  
“ ” “ ” “ ” ∴

∴  
( )

( )

\_\_\_\_\_

( ) / (



：“”

：（）

。（）

（）

：“”

。

：



（）：

---

。（）

。（）

。（）

。（）

:  
 : .  
 : ( )  
 : ( )  
 : ( )  
 : ( )

.( ) : ( ) :  
 ( )

."

:  
 :  
 \_\_\_\_\_  
 / ( ) ( )

/ : /  
 / ( ) /  
 / /  
 . /

( )

( ):

:" "

)

( - -

-

)

):()

.

:

---

. / ()  
. / ()

- -

”

.

( )

” :

.

”

---

( )

.

( )

-

-

" " " "

.

•

•

∴

∴()

∴

-

-

---

.

()

-

-

: - -

.  
.

:( )

: "

( ) :

:( ) ☞ ☾:( )

---

. / ( )

. ( )

/ ( )

. / / / /

. /

- -

:( )

:( )

( )

( ) ( ) ( ) ( )

.

( )

):

.(

( )  
)

(

:

---

. /

. /

- -

( )

( )

( )

.( - - )

: : " : ( )

. : -

: . :

" :

.

:

( )

:

---

. / ( )

- -



.( )

( )

( )

:

:

:

:

:

"

" ( )

" .( )

:

:

---

.

( )

./

( )

- -

( )

-

-

"

:

....

:

...

( )

-

.

( )

( )

:

- -

( )

( - )

.( )

.

:

-

( )"

" :

)

." "

( )

(

---

. - /

( )

.

( )

- -

.

. :

: ( ):  
" ( )  
) :<sup>(1)</sup>

: .

---

. / ( )

- -

﴿ ( )

﴾ :

:

:

."

-

-

( )

( )

( )

( )

\_\_\_\_\_

. ( )

. / ( )

( ) / ( )

- -

.( )

( )

:

-

.

.( )

---

( )

( )

- -

" : ( )

( )

:

( )

"

:

" : ( )

:

( )

:

( )

:

( )

:

:

:

( ) :

( )

---

. / ( )

. / ( )

( )

:

"

:

:( )

( )

:

"

"

:( )

---

.

.

. ( )

. / ( )

. ( )



:

( )

.

:( )

( )

:

( ) ( ) "

"

:

( )

.

---

( )

/ ( )

( )

( )

.

- -

:  
( ) :  
( ) :

)

(

.

:

:

:

...

...

- -

( )

" : ( )

:

:

( )

( )

"

"

":

. ...

( )

.

:

( )

:

:

:

---

. / ( )

- -

“.”( )

:

”

:

:

:

”

( )

.” ( )

---

.” / ( )

- -

( )

( )

·  
:( )  
( )

---

· - ( )  
· ( )

- -

∴ -

:

:( )

- -

:

" ( )

"

---

. ( )

. / ( )

- -

“ ( )

”

“ : ( )

:

:

”

.

:

“ : ( )

:

:

—

—

:

:

.

:

:

”

:

\_\_\_\_\_

. / ( )

. / ( )

. / ( )

— —

( )

∴ " : ( )

∴ .

"

-

-

---

( )

- -



-

:

"

"

( )

-

-

:

( )

:

( )

" :

" : ( ) "

:

" : ( ) "

\_\_\_\_\_

. - ( )

. / ( )

. ( ) / ( )

-

-

:

:

:

:

:

:

:

."

:

:

(

)

(

)

:

":( )

:

"..."

:

"

:

:

( )

."

---

. / ( )

.

;

.

.

"

;

.

;

.

;

.

"

.

.

-

-

( )

:

:

:

" : ( )

.

:

" : ( )

"

"

:

.

: ( )

---

. / ( )

. ( )

. ( )

( )

"

:

:

( )

( )

"

:

.

.

.

"

"

"

"

"

"

.

:

( )

-

-

:

-

-

:( )

( ) :

( )

: .

.( )

( )

:

( )

( )

.

---

( )

- -

-

-

: .

( )

( )

:

( )

( )

( )

.( )

( )

.( )

---

( )

.

- -

•  
•

.

-

-

.

-

-



( )

.( ( ) )

- ) ( )  
) ( -

:

---

. - ( )

- -

:

( )

( )

:

" :

"

:

"

"

.

"

" :

- -

.

.

.

.

:( ) ( )

- ( )

-

:

\_\_\_\_\_

( )

- -

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( ) - ( )

( ) - ( )

-

- -

( )

.

( )

.

.

.( )

;

..

---

( )

- -

.

.

():

():

:( )

---

. ( )

. ( )

( )

..

.

.

•

•

—

—

:

—

.

—

.

—

—



-

.

-

.

-

.

.

-

-

# القسم الثاني

## التحقيق

:

-

:

.()

-

.()

-

.()

-

.()

-

.()

-

.()

-

.()

-

.()

-

-

-

:

( )

-

.( )

( )

-

/

.

.

:

:( )

( × )

.

-

-

.

:

.

:

- -

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

:

-

.

-

.

-

"

"

..

-

-

.

.

-

.

.

-

-

.

-

-



:( ) -

( × )

"

"

.

.

"

-

-

"

"

"

-

-

" " :

.

:

-

.

-

.

-

. ..

-

-

-

-

-

( )

.<sup>( )</sup>( )

-

)

(

.<sup>( )</sup>

-

:

-

.

---

.

( )

.

( )

- -

-

( )  
.

.

"

:

"

...

.

---

( )

.

- -

"

"

:

()

---

"

"

()

-

-

:

"

"

.

"

"

.

.

:( )

-

( × )

" :

"

.

.

-

-

: ( )

"

.

()

( ) ( )

<sup>o</sup>( ) ( )

.

---

.

()

.

()

-

-

:() -

( × )

:

()

" " " " :

---

()

- -



" :

"

:

"

" :

.

:( ) -

( × )

- -

: —

:

" : " "

( )

.

"

.

---

( )

- -

:"

.

" ...

:( ) -

( × )

- -

" :

"

)

.

(

"

")

(

.

" :

.

( )

"

---

( )

- -

.

( )

.<sup>( )</sup>( )

---

.

( )

- -

:( ) -

( × )

.

" ...

" :

:

"

( )

---

( )

- -

( )

:

" :

"

:

." ...

( ) ( )

( ) ( )

( )

( ) ( ) .

( )

:

---

.

( )

.( )

( )

.

( )

.

( )

( )

( )

( ) ( )

:

( )

" :

" ...

(∴)

---

( )

( )

- -



:( ) -

( × )

( ) " "

---

( )

- -

:

"

"

:

( )

"

( ) ( )

" ..

"

"

"

"

"

" :

"

"

..

---

"

" ( )

( )

- -

:

" "

"

"

( )

( )

"

"

"

"

:

( ) ( )

-

.

---

( )

.

- -

" " -

.

" ( )

"

" "

( )

.

.

- -

-

( ) ( )

.

"

"

"

"

( )

-

-

:( ) -

( )

( × )

.

.

" :

..

. ..

" "

.

- -

"

"

-

-

.

.

-

-

:( ) -

.

)

( ×

.

" :

( )

."

---

( )

- -



.. " .

..

..

" .

.

.

# صور المخطوطات

الحَمْدُ لَهُ الْحَمِيدُ بِهِ ،      اُولَى وَأَفْضَلُ مَا تَدْرَأُ وَأَوْجِبُ ،  
 حَمْدًا يَكُونُ مَبْلَغَ ضَوَانِهِ ،      وَبِهِ أَصْبَرُ إِلَى النَّجَاةِ وَأَقْرَبُ ،  
 وَعَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ مِنْ رَبِّهِ ،      صَلَوَاتُهُ وَسَلَامُهُ رَبِّي أَطْيَبُ ،  
 أَنِّي بَطَمْتُ قَصِيدَةَ حَبْرِهَا ،      فِيهَا كَلَامٌ مُؤْتَقٌ وَمَأْدُبُ ،  
 لَذِي الْمَرْوَةِ وَالْعُقُولِ وَالرُّكْنِ ،      إِلَى اللَّهِ إِذَا مَنَّا هَيْمُ التَّقَرُّبِ ،  
 عَرِيَّةٌ لَا عَيْبَ وَإِبَانَةً ،      مِثْلَ الْقَنَاءَةِ أَقِيمُ فِيهَا الْكُفْرُ ،  
 نَزَّهَاتُهَا الْفَضْلُ عِنْدَ شِدِّهَا ،      عَجْمًا وَنَظْرًا وَعِدَّةً الْمُنَادِبُ ،  
 وَعَلَامَةُ الْمُنَادِبِ مُبِينَةٌ ،      لِأَمْثَلٍ مِنْ لِي كَتَبْتُهُ مُؤَدِبُ ،  
 يَا مَنْ بَعَيْتَ عَلَى الْفَصَاةِ أَهْلَهَا ،      أَنْ السَّامِعُ فِي الْعَهْدِ هُوَ الْعَيْبُ ،  
 أَنْ الْفَصَاةَ غَيْرَ شَيْءٍ فَاعْلَمْ ،      تَمَا يَزِيدُكَ خَطْوَةً وَتَقْرِبُ ،  
 وَالنَّاسُ عَدَا مَا لَمْ يَعْلَمُوا ،      فَتَرَاهُمْ مِنْ كُلِّ مَخْرَجٍ يَجْلِبُ ،  
 يَتَقَامَرُونَ إِذَا نَطَقْتَ لَدَيْهِمْ ،      وَتَكَادُ لَوْلَا دَفْعُ رَبِّكَ تَخْصِبُ ،  
 يَتَعَجَّبُونَ مِنَ الصَّوَابِ بِكَ كَلِمَةً ،      وَحَطَّاهُمْ فِي عَظْمِهِ هُوَ الْعَجَبُ ،

فَقَوْلُكَ عَلَى مَا رَحِمَهُ ، وَأَنَا نَحْيِي كُلَّ عَيْدٍ حُطِبَ  
 . وَجَمِيعٌ مَا لَمْ يَحْرَجْ حَيْثُ نَصَبَهُ ، أَوْ يَدْخُلَنَّ الْفُؤَادَ لَمْ تَنْسَبْ .  
 . فَجَمِيعُهُ جَارٍ عَلَى الْحَايَةِ ، كُلُّ أَمْرٍ أَنْ عَاشَ يَوْمًا نَسَبَ .

بِأَسْمَاءِ بْنِ  
 . فَتَقَوْلُ صَاحِبُ خَالِدٍ وَأَصْحَابُ زَيْدٍ أَوْ زَيْدٌ خَائِفًا تَرْقُبُ ،  
 . إِنَّ أَنْتَ تَوْتِئُ الْكَلَامَ نَصَبُهُ . فَتَصَحُّ مِنْهُ رُوحُهُ وَالْمَنْصِبُ  
 . النَّحْوُ يَحْرَجُ لَيْسَ يَنْزُكُ فَعَرَفَهُ . وَغَرَّ السَّبِيلَ عَيْبُونَهُ لَا تَنْصَبُ  
 . فَاقْصِدْ إِذَا مَا عَمَّتْ فِي إِذِيهِ . فَالْقَصْدُ أَلْبَغُ فِي الْأُمُورِ وَإِدْرَبْ .  
 . وَاسْتَعْرِفْتَ بَعْضَهُ عَنْ بَعْضِهِ . وَضُرَّ الَّذِي عَمَّتْ لَا يَنْشُدُ .

تَنْتَقِصُ قَصِيدَةَ الْجَلِيلِ بْنِ أَحْمَدَ الْعَرُوضِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى جَمِيعِ  
 الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ آمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأَقْبَى وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَسَلَامًا  
 تَمَّ قَعْرُ وَضْعًا عَلَى حَسْبِ الطَّاقَةِ وَالْأَمْكَارِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِصِحَّةِ  
 وَقَالَ أَبُو الْيَمَانِ  
 الْمَيْمُونِ مِنَ الرَّجُلِ وَالْوَالِدِ كَثِيرٌ ، وَجَيْمَةٌ مَفْتُوحَةٌ إِذْ تَدْحُرُ .  
 وَرَجُلٌ الْحَبِيبُ بِضِدِّ ذَاكَ . إِعْرَابُهُ قَدْ قَالَهُ مَوْلَاكَ .

الحمد لله المجدد المجدد المجدد  
 حمدك يا نور من نور رضوانك ويا بصير الى النجاة واقرب  
 وعلى النبي محمد من رب في صلاة ما لا لا لوكب  
 التي تضمنت فضيلة جديها في كل يوم في يوم  
 لذو المروة والعوا والركن الا المتألمهم انقر  
 عبيد لا عبيد ابيها مثل القناة التي فيها الاكعب  
 تروها الفضاة عندك عجا ونظر عندها المتأدب  
 وعلافة المتأدبين منيرة لا مثل من لا يسعه يلتفه مؤدب  
 يا من حب على الفضاة اهاها ان التنازع في الفهاة اعيب  
 ان الفضاة عندك فاعلم مما تزدك خطوة وتقر  
 والناس اعدك لما لم يعي كوا قد اهرم في كل الحج  
 يتعاضدوا وان انطقت لهيم وكما لو لا اقر ربك تحصب  
 يتجور في الصواب وكما في وخطاهم في العظم هو اعيب  
 ما عندهم حجة بخطاهم وانك تحبك التي لا تغلب

لغة النبي

هذه قصيدة الخليل بن احمد العروضي في النخ  
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ  
الحمد لله الحميد عنس . . . اولي وافضل ما ابتدأت واجبت  
حمداً يكون مبلغه رضوانه . . . ويداصيرها الى النجاة واقرب  
وعلى النبي محمد من ربه . . . صلواته وسلامه واللطيف  
الذي نظمت قصيدة جبرتها . . . فيها كلام مؤنث وجوهر  
لذوي المروة والعقول <sup>التي</sup> الا الي امثالها التقرب  
عريف لا عيب في ابياتها . . . مثل القناه اقيم فيها الاكعب  
تزهوا بها القصائد عند <sup>شديد</sup> عجباً ويطرف عندها <sup>المناجيب</sup> المتكلمة  
وفا من يعيب على الفصحاء <sup>اهلها</sup> ان السامع في الفراءه عجب  
ان الفصحاء <sup>غير</sup> شدة فاعلم ما يزيدك حظوق وتقرب  
والناس اعلاء اذ لم يعلموا . . . فتراهم <sup>كل</sup> فرح يجلس  
يتغامزون اذا نطقوا <sup>ليهم</sup> . . . ويكادوا لا يرفعون بك غضب  
يتعجبون والصواب كما <sup>كدهم</sup> . . . وخطاهم في لفظهم عوجب  
ما عندهم وحجة بخطاهم . . . ولديك حجة التي لا تغلب  
لعن

هذا البيت من قصيدة الخليل بن احمد العروضي في النخ  
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ  
الحمد لله الحميد عنس . . . اولي وافضل ما ابتدأت واجبت  
حمداً يكون مبلغه رضوانه . . . ويداصيرها الى النجاة واقرب  
وعلى النبي محمد من ربه . . . صلواته وسلامه واللطيف  
الذي نظمت قصيدة جبرتها . . . فيها كلام مؤنث وجوهر  
لذوي المروة والعقول <sup>التي</sup> الا الي امثالها التقرب  
عريف لا عيب في ابياتها . . . مثل القناه اقيم فيها الاكعب  
تزهوا بها القصائد عند <sup>شديد</sup> عجباً ويطرف عندها <sup>المناجيب</sup> المتكلمة  
وفا من يعيب على الفصحاء <sup>اهلها</sup> ان السامع في الفراءه عجب  
ان الفصحاء <sup>غير</sup> شدة فاعلم ما يزيدك حظوق وتقرب  
والناس اعلاء اذ لم يعلموا . . . فتراهم <sup>كل</sup> فرح يجلس  
يتغامزون اذا نطقوا <sup>ليهم</sup> . . . ويكادوا لا يرفعون بك غضب  
يتعجبون والصواب كما <sup>كدهم</sup> . . . وخطاهم في لفظهم عوجب  
ما عندهم وحجة بخطاهم . . . ولديك حجة التي لا تغلب  
لعن

بِنَمَائِيهِ أَصْلُ الْكَسْرِ مُتَقَلُّ الْكَلِمَةُ فَلَا جُزْءَ لِكَ عَدُوِّ الْوَالِي  
الْفَتْحَةُ الَّتِي هِيَ أَحَقُّ الْحَرَكَاتِ فَأَعْرَفْتُ لَكَ قِسْمَ عِلْمِهِ تَرْشُدُنَا لِلَّهِ  
وَقَدْ تَقَنَّنْتُ مِثْلَهُ الْأَمْرَ بِهَا بِمَنْ دُونَكَ بِدَارِ الْبَيْتِ الْأَدْرَابِيِّ  
هـ فَانظُرْ الْبَيْتَ نَظْرَ الْمُتَحَسِّنِ هـ وَحَسِّنِ الظَّنَّ بِمَا وَأَحْسِنِ  
هـ وَأَنْ تَخْدَعِيَا نَدَى الْغُلَّاءِ جِلَّ مِنْ لَدُنْهِ عَيْبٌ وَعِلَاءُ  
هـ وَالْمَرْءُ يَدْعِي مَا أَوْلَى هـ فَتَمَّ مَا أَوْلَى وَنَعْمَ الْمَوْلَى هـ  
هـ وَالْمُتَّقُونَ يُعَذِّبُهُمُ الصَّدَقُ هـ عَلِيُّ النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى مُحَمَّدِي  
هـ صَلَّى عَلَيْهِ مَا رَقَا ضَا هـ وَعَرَدَ الطَّيْرُ بِأَنْفَانِ الْغَمَّاسِ  
هـ وَجِبَابِ الْأَجْبَارِ هـ مَا لَشَخِ اللَّيْلِ مِنَ النَّهَارِ  
وَقَالَ الْخَالِصُ الْأَمِينُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ  
هـ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمُبْدِي بَيْتِهِ أَوْلَى وَأَفْضَلُ مَا ابْتَدَأَ وَأَرْجَبُ  
هـ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الْمُبْدِي بَيْتِهِ أَوْلَى وَأَفْضَلُ مَا ابْتَدَأَ وَأَرْجَبُ  
هـ وَبِهِ أَصْبِرُ إِلَى الْحَيَاةِ أَقْرَبُ  
هـ وَعَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ مِنْ رَبِّهِ هـ صَلَوَاتُهُ وَسَلَامُهُ رَبِّ الْأَطْيَبِينَ  
هـ فِي نَظْمٍ وَفَيْصِلٍ حَمِيدَةٍ هـ فِيهَا كَلَامٌ مَوْفِقٌ وَنَادٍ سَبِّ

السُّبْحُ

الحمد لله المجد لله  
 أولي وأفضل ما أنزل وأوحى  
 حمداً يكون على رضوانه وبها أصبح إلى النجاة أخرت  
 وتولى النبي محمد من ربه صلواته وسلامه وبره الأطيب  
 له نظير فضيلة جبرئيل فما كلفه مؤتق ونادى  
 ليدوى البروق والبعوض ولم يكن إلا إلى أمثالهم أقرب  
 عربة لا عند من أبتها من الغناء أقيم الأجدد  
 هو أبا الفصحى عند سببها عجبا ونظير عند  
 وعلمة المنادين شيرة لا قبل من لم يشهد  
 بأن يعبد على الفصاحة أهلها إن السائق في  
 الفصاحة غيرت فاقبل مما تتركه خضوع



وقال الله عز وجل

الحمد لله الحميد بحمد  
 حمد يكون مبلغ برضا الله  
 وعلى النبي محمد من برضا  
 ان تطمت قصيد حشرتها  
 لذوى المروق والقول ولم تكن  
 عتبه لا عيب في اياتها  
 ترهواها الفصحاء عند فشيدها  
 وعلامه المتأدين منين  
 باسم لعين على الفصاحة اهلها  
 ان الفصاحة غير شك فاعلمن  
 والناس عدا لمن لم يعرفوا  
 يتعازون اذ انطقت لديهم  
 يتعجبون والصواب وكما كتم  
 ما عندهم تحت حط اءهم  
 لغة النبي عليه رحمة ربي  
 وكيات ربي واضح لا تنقضي

الله الرحمن الرحيم  
 اولى وافضل ما ابتدأت وما روي  
 وبر اصبر الى الحجة اقص  
 صلواته وسلامه ربى الاطيب  
 فيها كلامه مؤفوف وناذرت  
 الا الى امنا اهلنا انقرب  
 مثل القنائة اقيمها الا كعب  
 عينا ويطرق عندها المتديب  
 لا مثل لم يكتفد مؤذرت  
 ان الفهاهه فى التتابع اعيت  
 مما يزيدك حفظك وطردت  
 فى كل فتح يحلث  
 ونكاد الولا لطف ربيك خصص  
 وخطا وهم لفظهم هو اعجب  
 ولدك محمدك التي لا تغلب  
 وكلما الغية اصح وانعرت  
 منه العجايب ما تقوى كوكب

• وَإِنْ حَذَّ عَيْنًا فَسَدَ الْخَلَاءُ • فَحُلْمٌ مِنَ الْعَيْبِ فَتَنَةٌ وَعِلَاءٌ •  
 • وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا أَوْلَى • تَقَرُّ مَا أَوْلَى وَنِعْمَ الْمَوْلَى •  
 • نَمَّ الصَّلَاةُ نَعْدَ حَمْدِ الصَّمَدِ • عَلَى النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى مُحَمَّدٍ •  
 • صَلَّى عَلَيْهِ اللَّهُ مَا بَرَقَ أَضَاءَهُ • وَعَدَدَ الطَّيْرِ بِأَقْرَانِ الْعَصَا •  
 • وَاللَّهُ وَضَحْنَهُ الْأَخْبَارَ • مَا انْسَلَخَ اللَّيْلُ مِنَ النَّهَارِ •  
 • وَضَحْنَهُ وَالشَّابِعِينَ نَعْدَ • بِذَلِكَ نَحْنِي مَا الْخَطَا وَالْعَمَدُ •

تم كتاب ملحة الاعراب مؤرخة الاذاب بعون الملل  
 الوهاب والحمد لله على انعامه والتوفيق  
 لانعامه على يد العبد المذنب المعترف  
 بالضعف الذي هو يدنيه اسير  
 مسعود بن محمد بن محمد بن جعفر بن  
 دعيبان العنبري السجستاني  
 وناي من شهر ربيع الثاني سنة  
 ١٢١٨ هـ واصلت منه والذ  
 هذا هو الوجه العربي على  
 مفادها اقصى  
 الصلوة واللام

٢٣١٨  
 ١٢

الخليل احمد  
 من الله الرحمن الرحيم  
 الحمد لله

الحمد لله الممجد بيمينه <sup>حيث</sup> اولى وافضل ما ابتدأت وافر  
 حيا يكون مبلغ رضوانه <sup>حيث</sup> ويصير الى الخاء واقرب  
 وعد النبي محمد من ربه صلواته وسلامه والاطيب  
 ان ينظم قصيدته خبرتها فيها كلام موفوق وبارك  
 لدور المروية والعقول ولم يكن الا الى امتا لهم العرب  
 ناعريه الاغيب في ابنا نهاء مثل الفناء اثم نها الالك  
 ترهقها الفصا عند شيد حياه عجا ويطرق عندها الماد  
 وعلامه المتاد بين مبيرة <sup>حيث</sup> لا مثل من لم ينسغه ماد  
 يا من يعنى على الفصاحة اهلقا <sup>حيث</sup> ان الشايع في الفها نعا عيب  
 لان الفصاحة غير شرفا علمت <sup>حيث</sup> معاير يدين خطوه ونعرب  
 والناس اعداء لما لم يعلموا <sup>حيث</sup> فنزاهم من المخرج تحلب  
 انعامون اذا نطقوا لديهم <sup>حيث</sup> وكاد لو لا دفع ريبك حصب  
 يعجبون من الصواب ركاكة <sup>حيث</sup> وخطاه وهم في لظهم هم  
 وما عندهم من حجة <sup>حيث</sup> بخطاههم ولربك حنك التي لا تغلب  
 لغة النبي عليه رحمة ربه <sup>حيث</sup> من كل ما لغة اصح واعرب  
 ولان ريبك واصح ما تقضى <sup>حيث</sup> منه الحجاب ما تقوى ترك  
 لا الحرفه من ناله لا حنا <sup>حيث</sup> عمدا فداك على لبايه نكذب  
 يا مضي الصحابه قبل الفصح <sup>حيث</sup> مضاكم من نص مشرق او مغرب

شرح  
 الفصح  
 ١٠٨١

: كلما برصيتك يا مولاي  
 : عندي ولد لله  
 وقال العارفين لعل من احمد ربي  
 في شهيل الخرو ومعاينه وما سمع علمه  
 : الحمد لله الحميد بمنت  
 : اولى وافضل من تديت واوجب  
 : حمدا يكون مبلغى بصواته  
 : وبه اصير الى النجاه واقرب  
 : وعلي النبي محمد من ربه  
 : صلواته وسلام ربه الاطيب  
 : الى نظمت قصيده خبرها  
 : فيها كلام موقوف وتبارت

لروي

وقال الخليل من قال في بيتك في النحو

<p>الحمد لله الحمد لله          حمد يكون مسلعي وواحدة          وعلى النعم محمد من ربه          اني طمعت فضيله خيرها          لذوي المسرة والعفو والكر          عريته لا عيب في اسماها          نوهوا انها الفصحى عند ردها          وعلافة المادى من مرسوم          امر يوجب على الفصحى اهلبا          ان الفصحى عنك في علمت          والناس اعدوا لمن لم يعلموا          يتعافروا واذا نطقوا بهم          يتعجبون من الصواب كالكه          ما عندهم من حجة خطاهم          لغة التي عليه محمد بن</p>	<p>بسم الله الرحمن الرحيم          اول وافضل ما ابتدكت واوجع          وبه اصبر الى النجاة افرح          صلواته وسلامته في المطير          في احوال مؤمن وتاديت          الى الى امثالهم انقرب          مثلا القنطرة افرح فيها الملعون          حيا ويطرف عندها المذنب          لا منكر له ويكتفه مؤذنب          ان الفهاهة في السابح اعيب          ما يوردك حظوة ويفترس          ذراهم في كل فرح يجلت          ويكاد لولا لطف ربك تحصب          وخطاهم لفظهم هو العجب          ولديك حجتك التي لا تغلب          وكل ما لغة اضح وانعرت</p>
---	---



وقال لخليل بن أحمد قصيدة في النحو

بسم الله الرحمن الرحيم  
بِحمد الله الحميد بمنه أوتي وأفضل ما ابتدأت وأوجبت  
بِحمدًا يكون معًا مبتلي به وإنه وبه أصير إلى المحاجة أقرب  
وعلى النبي محمد ربه صلواته وسلامه وبر الأطمين  
التي نظمت قصيدة جبرتها فيها كلام مرفوع وتارة  
بدلت المرفوع والعقول ولم أكن إلا الخافض لهم أقرب  
بعينية لأعيب في آياتها مثل القناة أقم فيها الألف  
بترها بها الفصحاء عند شئها عجبا ونظروا عند عالمها  
بعلامته المتدبير منبر لا منبر لم يكن فيه ما ذر  
بما مر تعيب على الفصاحتها أهلها إن التنازع في العبارة أغيب  
بإن الفصاحين غير منك فأعلمن مما يرادك حضي وتقره  
بوالناس أعداء لما لم يعلموا فتراهم وكل فح يحل  
ببتغافرون إذ انطقوا بهم ويكاد لولاد مع زيك تحصبه  
ببتغير من الصواب كالكه وخطاؤهم في كظنهم هو عجب  
بما عندهم من حجة بخطابهم وإدراك حجتك التي لا تقل  
بالغة النبي عليه حجة ربه من كل ما لغة اصح وأعرب

:

-

()

.

---

()

- -

∴ .

∴

.

( )

.

( )

∴



( )

.

" : ( )  
:

"  
.

---

.

( )

.

( )

- -

∴

∴

.

∴

”

( )”

” . ( )  
∴

---

.

( )

.

( )

-

-

·  
"  
·

()

·

- -

:

( )

( )

( )

.

.

:

) ( )

(



:

):

(

)

(

.

.

()

.

-

-

:

()

:

:

()

.

:

:

:( )

---

( )

.

-

-

-

( )

:

:

:

.

.

:

.

---

.

( )

-

-



# النص الحقيق

: (\*)

()

()

()

---

(\*)

( )

( )

()

:

-

-

-

-

...

-

( )

()

( )

:

()

-

-

()

()

()

---

( ) ()

( ) ( ) ( )

" /

"

( ) ()

( ) ()

)

" /

"

./

( )

( )

( )

---

( )

( )

( ) ( )

( ) ( )

-

( )

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

" : / ( )

:

"

..

/

( )

"

":

- -

( )

( )

( )

---

( ) ( ) ( )  
( ) ( )  
) ( ) ( ) ( ) ( )  
( ) ( ) ( )  
( )

( ) ( ) ( ) ( )

"

:

/

( )

( )

( )

( )

---

( ) ( ) ( )  
( ) ( )

· ( ) ( )  
" " ( ) ( )  
( ) :

( ) ( ) : ( )  
/

"  
" ( ) ( )  
·

( )

( )

( )

( )

( )

---

( ) ( ) ( )

) ( ) :

(

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

.( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

.( ) ( )

( )

( )

( )

( )

---

( ) ( )

( ) :

( ) .

( ) / .

( ) ( ) ( )

. ( ) ( )

" / .

( ) ( ) ( )

:

( ) ( ) ( )

( )



( )

( )

( )

( )

(•)

( ) ( )

---

( ) ( )

( ) ( )

( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( )

" " (•)

( ) ( )

( )

( ) ( )

---

( )

"  
( ) : ( )

" : ( )

/

:

/

- - ( ) ( ) ( )

.

- -



( )

( )

( )

( )

( )

		<hr/>			
.		( )	( )		( )
( )		( )	( )		( )
	.( )	( )			
	.	( )			( )
( )	( )	( )	( )	( )	( )
		( )	( )	( )	)
	.	/			
		( )	( )	( )	( )
			.	( )	

( )

( )

: ( )

---

( ) ( ) ( )

( ) /  
( )

. /  
( ) ( )

( ) ( )

.( )

( ) : ( ) ( ) ( )  
( ) ( ) :

. /



(•)

( )

( )

---

( )

( )

( )

/

/

( ) (•)

( )

( )

( )

( ):

( )

[ ( ) ]:

( ) ( )

: ( )

( )

( )

---

( ) ( ) ( )

( )

.

( )

.( ) ( )

( ) ( ) ( )

( )

.

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( )

( ) ( ) ( )

( )

.( )

/

( )

---

. /

/

-

:

( )

/

" :

"

-

/

( )

.

.

/

( )

( )

( )

-

.

.

-

/

.

-

-



(•)

( )

( )

( )

( )

( )

( )

(•)

.( )

) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

.( ) ( ) ( )

. ( ) ( ) ( )

.( ) ( ) ( )

.( ) ( ) ( )

( )

: ( )

---

( )

( ) ( )

( )

( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

/

( ) ( ) ( ) ( )

( )

( )

/ /

( )

( )

---

. ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )  
" /

( ) \$ : [( ) ]

] ( ) \$ : [( )

/ - . - ( ) ( ) ( )  
" "

(•)

( )

( )

---

(•)

:

:

( )

: ( ) ( ) ( )  
( )

( ) ( )

( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )  
( )

(•)

( )

( )

: ( )

( )

---

: (•)

: ( ) ( ) ( )

( )

( )

... :

... / ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( )

: ( )

( )

: ( )

---

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

( )

/

. /

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

.( )

( ) ( ) ( ) ( ) ( )

): ( )

. (

/

( )

( )

: ( )

---

( )

. /

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

.

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

.

(•)

( )

( )

( )

---

: (•)

.( )

( ) : ( )

( ) ( ) ( )

/

( ) ( ) ( ) ( ) ( )

( )

: ( ) ( ) ( )

( )

( ) ( )



: ( )

( )

( )

.

/

( ) ( )

( )

( ) ( ) ( )

( )

.( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

/ ( )

"

."

( ) ( ) ( )

( )

( )

( )

: ( )

( )

---

( )

( ) ( ) ( )

" : " : ( )

/

.

( ) ( )

" /

"

..

: ( ) : ( )

. ( )

: ( )

( )

: ( )

: ( )

---

( ) ( )

./ /  
( ) ( ) ( )

( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( )

." " /  
( ) ( )

(•)

( )

: ( )

( )

( )

---

. : (•)

. ( )

" / ( )

"

. /

. /

. / ( )

. /

( )

( )

---

" .." : ( )

( ) ( ) ( ) ( )

( )

" /

"

/

( ) .( ) ( ) ( )

" /

( ) ( ) ( )

/

/

(•)

( )

- -

( )

( )

\_\_\_\_\_

: (•)

: :

( ) ( ) ( ) ( )

.( ) ( )

.( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

: /

. /

."

:

:

- -



( )

( )

( )

( )

---

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

.

( ) ( ) ( )

( ) ( )

): ( ) ( )

(

( )

:

- -

( )

( )

( )

- -



(•)

( )

( )

---

.( ) ( ) (•)

: ( )

( )

: .

( ) ( )

( )

( )

( )

( )

---

( ) ( )

./ /  
( ) ( ) ( )

/  
:  
( ) ( )

( ) ( )

/ .  
./ / .

(•)

( )

( )

---

(•)

( ) ( )

( ) ( )

( ) ( )

/

/

- -

(•)

( )

- -

( )

:

\_\_\_\_\_

(•)

:

. ( ) ( ) ( )

: ( )

/

. /

- -



( )

( )

( )

\_\_\_\_\_

( ) ( ) ( )

( )

( ) ( )

( )

" "

( ) ( )

( )

/

(•)

( )

( )

( )

( )

---

(•)

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

/

( )

( )

: ( )

---

( ) ( ) ( )

:

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

( )

( ) ( ) ( )

(•)

( )

( )

( )

: ( )

---

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )  
/ ( )  
( - ) ( - ) ( ) ( ) ( )  
( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( )

( )



(•)

( )

( )

( )

( )

---

( ) (•)

( )

( ) / ( ) ( )

( )

:

( )

.( ) ( ) )

: ( )

: ( )

( )

: ( )

---

( ) ( ) ( ) ( )

.( )

-( ) ( ) ( ) ( )

: - /

/

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

. /

( ) ( ) ( )

( )

- -



( )

: ( )

( )



. ( ) ( )

( )

( ) )

( ) ( ) ( )

" / .( ) ( )

."

( ) ( ) ( )

( )

.( ) ( )

( ( ) ) ( )

( )

( )

---

( ) ( ) ( )

( ) ( )

( )

( )

(•)

( )

( )

( )

---

( ) ( ) (•)

) ( ) ( ) ( )  
( ) ( ) ( )

:(  
( ) ( ) . / .  
( ) [ ] ( )

. / . /  
- -

( )

( )

---

) ( ) ( )

.( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

. ( )

: ( )

. :



( )

( )

( )

( )



( )

( )

( )

( )

( )

"

"

/

( )

:

( )

( )

"

"

( )

( )

( )

( )

:

: ( )

: ( )

: ( )

: ( )



/

. /  
( ) ( ) ( ) ( ) ( )

:

.  
.  
: ( ) ( )  
( ) ( )  
( ) ( )  
( ) ( )



( )

---

( )

( ) ( )

( )

. ( )

( ) :

( )

( )

( )

( )

.( )

“ ”

(•)

( )

( )

( )

( )

( ) (•)

:

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

/

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( )

(•)

( )

( )

( )

---

..... : (•)

..... ( ) ( )

( )

:

( ) ( ) ( )

..... /

..... : ( )

.....

..... ( ) ( )

.....

.....

: ( )

( )

( )

( )

( )

( ) ( ) ( ) ( ) ( )  
 .( )  
 ( ) ( ) ( ) ( )  
 ( ) ( ) ( ) ( )  
 :

( ) ( ) ( )

( )

( )

/

“ ”

(•)

: ( )

( )

( )

---

( ) ( ) (•)

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( )

( )

./

( ) ( ) ( )



: ( )

( )

---

. ( ) ( )

: ( )

( )

( ) .( )

( )

( ) ( )

( )



( )



(●)

\" \" \" \"

: ( )

( ) ( )



( ) ( )

.

.( ) ( )

( ) ( ) (\*)

:

( ) ( ) ( ) ( ) ( )  
( ) ( ) ( ) ( )  
( ) ( )

: ( )

: ( )



: ( )

( )



( )

.( ) ( ) ( ) ( ) (●)  
.( ) ( ) ( )  
( ) ( ) ( )  
. ( ) ( ) ( )  
/



: ( )

( )

( )

( )

---

: ( )

:

( ) ( )  
· ( ) ( ) ( ) ( ) ( )  
· ( ) ( ) ( ) ( ) ( )  
:

( ) ( ) ( )  
( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( )  
· ( )

(\*) ( )

: ( )

: ( )

( )

( )

---

( ) (\*)

( )

( )

:

( )

/

.

( )

( ) ( )

( ) ( ) ( )

.



: ( )

---

( ) ( )

..( - - )  
/ :

( )

/

(\*)

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

" /

:

" /

( )

( )

( )

---

: . :

: .

: /

" " " " :

. /

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

.( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

.( ) ( ) ( ) ( )

) ( ) ( )

. ( ) ( )

:

. / .

( )

( )

( )

---

( ) ( ) ( )

( )

( ) ( )

( ) ( )

(•)

“ ” “ ”

: ( )

( )

( )

.( ) ( ) ( ) (•)  
 ( ) ( ) ( ) ( ) ( )  
 " : /

:

: ( )

/

( )

- -

: ( )

---

( )

/

.

(

)

\$

( )

( )

( )

.

( ) ( )

(•)

( )

( )

( )

---

(•)

.( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

:

: " /

"

( )

( ) ( )

.( ) ( ) ( ) ( ) ( )

- -



: ( )

( )

: ( )

( )

---

( ) ( )

. / . ( ) ( )

( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) / ( )

( ) ( )

/ " "

(•)

( )

: ( )

( )

( )

---

. ( ) (•)

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( )

.( )

( ) ): ( )

( ) ( )

./

) ( ) ( )

.( ) ( )

( )

---

( ) ( )

( )

( )

( )

.( )

( )

( )

" /

."

.

( )

( )

- -



: ( )

( )

/



( )

: "

"

: ( )

( )

( ) ( )

- -

(●)〃 〃 〃 〃

( )

: ( )

( )

---

(●)

( ) ( ) ( )

( )

( ) ( )

( )

( )

( ) ( )

/

( ) ( ) ( )

( )

: ( )

---

( )

( )

( ) ( )

/

( ) ( ) ( ) ( ) ( )

( )

. /

(\*)

( )

( )

: ( )

: ( )

---

(\*)

( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

.( )

( ) ( ) ( )

.( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

.( ) ( ) ( )

/



( )



( )

: ( )



( ) ( )

/ ( )

( )

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

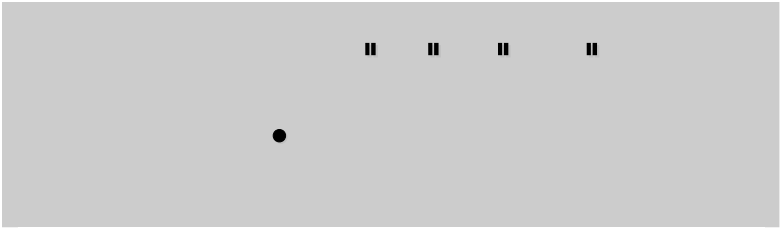
/ ( ) ( )

:

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( )

/



( )

: ( )

( )

( ) ( ) \_\_\_\_\_ (\*)

( ) )

. ( ) ( )

( ) ( ) ( )

.( )

( ) ( )

( ) ( )

" /

"

:

( )

: ( )

( )

---

( ) ( )

( )

/

( ) ( ) ( ) ( )

/

" /

"

( )

:

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

" /

: /

( )

: ( )

---

( ) ( ) ( )

: /

( ) ( ) ( ) ( )

:

/

( ) ( ) ( ) ( )

:

/

( ) /

/



( )

( )

( )

: ( )

\_\_\_\_\_

. ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

/ .

. /

:

) ( ) ( )

(

. /

: ( )

: ( )

( )

( ) ( ) ( )  
( ) ( )

.( )

( )

( ) ( ) ( ) ( )  
( )

" - / -

Ⓐ Ⓓ : . [ ]

/ . " /

: ( ) ( ) ( ) ( ) ( )  
/

(•)

: ( )

( )

( )

) ( ) ( ) ( ) ( ) (•)

.(

( ) ( )

( ) ( )

.

( ) ( )

( ) ( )

.

: ( )





( )

: ( )

( )

---

( ) ( ) ( )

:

( ) ( ) ( )

.( ) ( )

( ) ( ) ( )

( )

( )

. /

( ) ( )

( ) ( )

. ( ) ( )

( )

(•)

( )

( )

---

( ) (•)

"

"

"

"

( ) ( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( )

. / .

( )

( ) ( )

( ) ( )

:

.....

: ( )

( )

( )

---

( ) ( ) ( )

/

.( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

/

":( )

"

/ . :

. /



( )

: ( )

: ( )

:

( )

( )

( ) ( ) ( ) ( )

.( )

( )

." " /

. ( ) ( ) ( )

( ) ( )

( ). ( )

( ) ( )

.

---

" : ( ) ( ) ( )  
" : ( )

( ) ( ) ( )  
.( )

(•)

( )

( )

\_\_\_\_\_ (•)

" " " " " "

" " " " " "

.( ) ( )

]: ( ) ( ) ( )

. [

]: [

( ) . ( )

" /

" " " "

. ( ) ( )

- -

( )



: ( )

( )



( )

( ) ( )

( ) ( )

( )

. /

. /

(•)

( )

( )

( )

: ( )

---

( ) ( ) ( ) (•) ( )

)

[

/

( )

( )

.( )

( )

( )

( )

( )



( )

( )

( )

---

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( )

:

( ) ( ) ( )

( ) ( )

( )

( )

( )

---

( )

( )

( )

- .( ) ( ) .( )

- /

" "

( )

( )

( ) ( ) ( )

( ) ( )

( )

. /

( )

( ) ( )

( ) ( )

- -

( )

( )

( ) ( )

---

( ) ( ) ( )

( )

( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( )

[ ]

( ) ( )  
( ) ( )  
( )

( )

( )

( )

---

( )

"

( )

"

( )

)

( )

( )

( )

( )

( )

( )

(

. / / /

:

/

( )

( )

( )

( )

( )

/

( )

( )

( )

---

( ) ( ) ( )

.( )

[ ] ( ) ( )

( )

- -

."

":

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( )

.

- -

( )

( )

---

( ) ( )

[ ] [ ] [ ]  
[ ] / [ ]  
:( )

": /

"

.

" /

"

" /

( ) /

"

" /

."

. / .

: ( )

( )

( )

: ( )

---

( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( )

( ) ( )

( ) ( )

": /

( ) ( ) ( ) ( )

( ) .

":

/

" / "

. ( )

( )

( )

---

( ) /

/

( )

( )

( )

: ( )

( )

...

( ) ( ) ( )

( ) .( )

.( )

( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( )

): ( ) ( )

.(



: ( )

( )

( )

---

( ) ( ) ( )  
( ) ( ) ( )  
) ( ) ( )  
) ( )  
( ) ( )  
( ) ( ) ( ) ( )  
( ) ( ) ( )

(•)

: ( )

( )

( )

---

(•)

( ) ( )

.( ) :

( ) ( ) ( )

/

( ) ( ) ( )

) ( ) ( )

.(

( )

( )

---

( ) ( ) ( ) ( )  
) .( ) ( ) ( )  
/ . (

.  
( ) : ( )  
( ) .

( )  
( ) ( )

/

# المصادر والمراجع



1.  $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$  -

2.  $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$  -

3.  $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$  -

4.  $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$  -

5.  $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$  -

6.  $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$  -

7.  $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$  -

8.  $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$  -

9.  $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$  -

10.  $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$  -

11.  $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$  -

12.  $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$  -

.

-

-

.

-

.( )

-

-

.( )

-

-

.

-

.

-

-

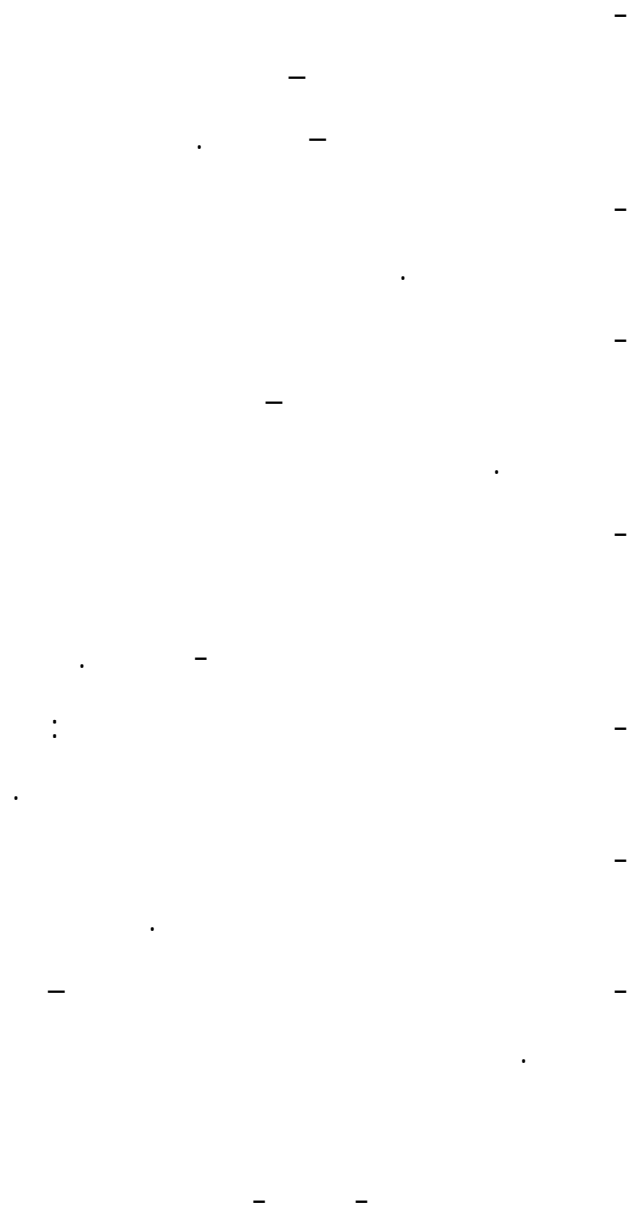
.( )

.( )

.( )







- . -

- . -

) .(

- -

) - -

: (

- -

- -

- -

- -

-  
 . -  
 : -  
 . :  
 . -  
 -  
 . :  
 . -  
 . :  
 . -  
 .  
 ( ) - -  
 .( ) .  
 - -

-

-

-

-

-

-

.

.

-

-